

Defensie

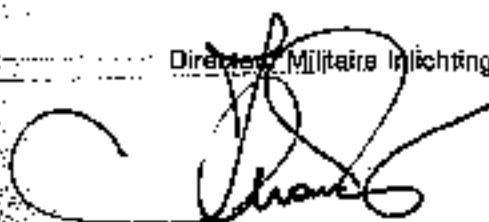
De Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
d.t.v. de Secretaris Generaal
Zie verder verzendlijst

26 september 2002
DIS 2002016769
MIVD Weekintsum 39/2002

Hierbij bied ik u het Weekintsum 39/2002 aan dat woensdag 25 september 2002 om 12.00 uur is afgesloten. Het bevat actuele politiek-militaire inlichtingen en meldt tevens significante ontwikkelingen die het functioneren van de Nederlandse krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

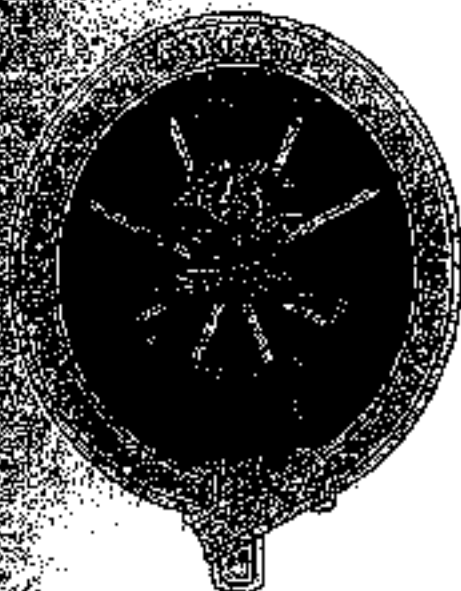
Zonder bijlage is deze brief angerubriceerd.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse en Rapportage

Weekintsum 39/2002

18 september 2002 – 25 september 2002
DIS/2002016763

De Afdeling Analyse en Rapportage van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst heeft als doelstelling het ondersteunen van de krijgsmacht bij haar taken en activiteiten en realiseert deze doelstelling door het uitvoeren van een inlichtingenproces. Dit proces betreft het uit zowel open als gesloten bronnen verzamelen, evalueren, bewerken en documenteren van (basis-)gegevens, alsmede het produceren en distribueren van op de behoeftes van de afnemers toegesneden inlichtingen op politiek, economisch, wetenschappelijk, technologisch, operationeel en technisch terrein.

De Weekintsum is een van de rapportages aan behoeftezoekers die door de Afdeling Analyse en Rapportage worden geproduceerd. Het geeft inlichtingen over de gebieden waar personeel van de Nederlandse Krijgsmacht optreedt, dan wel (mogelijk) zal gaan optreden, relevante ontwikkelingen binnen het bondgenootschappelijke gebied van inlichtingenbelangstelling, belangrijke ontwikkelingen op het gebied van proliferatie en mondiale ontwikkelingen op politiek, economisch en technisch gebied die het functioneren van de krijgsmacht (zouden) kunnen beïnvloeden.

**Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst,
Afdeling Analyse en Rapportage
Redactie Weekintsum
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon
Fax**

Inhoudsopgave

.....	2
.....	2
.....	2
.....	5
IRAK	5
Actuele politieke situatie / vooruitzichten	5
Inleiding	5
Beschouwing	6
Militaire situatie	9
Coalitie vliegactiviteiten No-Fly Zones	9

IRAK

Actuele politieke situatie / vooruitzichten

Inleiding

Met het aanbod, op 16 september, om wapeninspectie door *UNMOVIC* (*UN Monitoring, Verification and Inspection Commission*, volgens VN-resolutie 1284, 17-12-1999, o.l.v. van de Zweedse diplomaat H. Blix) "zonder voorwaarden", te laten uitvoeren, denkt Irak zich een mogelijkheid te verschaffen om een Amerikaanse (-Britse) militaire interventie te voorkomen.

) Het Iraakse regime heeft inmiddels laten weten dat het niet akkoord zal gaan met de terugkeer van de VN-inspecteurs als de Veiligheidsraad in een resolutie afwijkt van de compromisafpraak die SGVN Kofi Anan in 1998 met Irak maakte. Deze afspraak hield de toezegging in, dat VN-inspecteurs slechts toegang tot de presidentiële paleizen zouden krijgen, als deze worden begeleid door diplomaten. Onlangs heeft Irak als reactie op de jongste bevindingen in dezen toegezegd onvoorwaardelijke toegang te verlenen tot alle vermeende locaties met betrekking tot massavernietigingswapens.

) De Verenigde Staten blijven echter op het standpunt staan dat er een machtswisseling in Bagdad moet plaatsvinden. Het Amerikaanse argument hiervoor is dat het regime-Saddam Hoessein zijn geloofwaardigheid heeft verloren omdat de programma's voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens (chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair, in combinatie met ballistische raketten met een bereik van meer dan 150 km), ondanks de VN-resoluties ter zake, (zouden) zijn voortgezet. Hierbij moet worden aangetekend dat Irak volgens de VN alleen mag beschikken over ballistische raketssystemen met een bereik tot 150 kilometer.

) Washington eist, naast het verdwijnen van het regime van president Saddam Hoessein, ook 'ontwapening' van Irak. Bovendien wil Washington beëindiging van Iraakse steun aan internationaal terrorisme, democratie, en rechten voor de minderheden in Irak. Deze eisen zijn echter niet expliciet opgenomen in de bestaande VN-resoluties sedert de Golfoorlog, want die betreffen voornamelijk verificatie en ontnanteling van het niet-conventionele wapenarsenaal van Irak. Washington relateert een machtswisseling in Bagdad, de ontwapening en het beëindigen van de Iraakse betrokkenheid bij terrorisme in de eerste plaats aan de Amerikaanse nationale veiligheid.

15132002016763

In dit licht bezien vindt de Amerikaanse regering dat er een nieuwe resolutie van de VN-veiligheidsraad moet worden aanvaard. Opzet van de VS, tezamen met de Britse leger, is om dit te laten gebeuren voor het einde van deze maand. De VNMOVIC onderhandelingen met Irak begint over de inspecties in het land. Volgens UNMOVIC-leider Blix zouden deze met het afreizen van Irak medio oktober naar Bagdad kunnen aanvangen. Met dit doel heeft de VS op 18 september een ontwerp-resolutie in de Veiligheidsraad ingediend die meer eisen ten aanzien van Irak bevat. Met uitzondering van de Britse leger, verzetten andere permanente leden (met name Rusland en Frankrijk) in de Veiligheidsraad zich voornamelijk tegen een nieuwe, uitgebreide resolutie. Verdeeldheid in de Veiligheidsraad over het beleid jegens Irak lijkt op dit moment aan de hand.

Samenvatting

De belangrijkste betekenis in de actuele politieke ontwikkelingen alsook met betrekking tot een eventuele militaire operatie tegen Irak zijn de ontwikkelingen in de Arabische landen. In het debat in de VN-veiligheidsraad over een mogelijke nieuwe resolutie inzake de kwestie-Irak is de rol van Syrië van belang. Syrië is momenteel een niet-permanent lid van de VN-veiligheidsraad en het heeft een uitgesproken standpunt in de kwestie-Irak in. Dit standpunt vindt steun in de Arabische/Islamitische wereld, wat mogelijk van invloed kan zijn op de houding van andere - niet westerse - leden van de VN-veiligheidsraad en dus op de eventuele totstandkoming van een nieuwe resolutie tegen Irak.

Syrië wenst nadrukkelijk de bestaande VN-resolutie(s) te hanteren tegen Irak en zich tegen de Amerikaanse militaire optie. Tegelijkertijd heeft Syrië de VN-veiligheidsraad verzocht eenzelfde opstelling tegenover Israël in te nemen als het doet tegen Irak. Bedoeld worden de VN-resoluties 242 (1967) en 338 (1973) waarin Israël wordt opgeroepen zich geheel uit de bezette Palestijnse gebieden en de Syrische Golan Hoogte terug te trekken, maar waaraan Israël tot dusver geen gehoor heeft gegeven.

Syrië verwijt met name de Verenigde Staten geen druk op Israël te willen uitoefenen om de resoluties uit te voeren en in de VN feitelijk de Israëlische veiligheidspolitiek te beschermen. De situatie van Israël en Irak vergelijkend verwijst Syrië derhalve van een eenzijdig en onrechtvaardig beleid van de Verenigde Staten (en van de andere westerse landen).

Syrië beschouwt, hierin gesteund door vele Arabische landen, Israël als de hoofdzaak van de conflictsituatie in het Midden-Oosten. Hierbij gaat het niet alleen om de bezetting van Palestijns gebied door Israël en het verzet tegen de aanleg van een onafhankelijke Palestijnse staat, maar ook om het Israëlische militaire nucleaire potentieel dat in de regio als een grote dreiging wordt ervaren.

Voor de Arabische landen onacceptabele omstandigheden spelen ook een rol bij een eventuele deelname aan een door Washington gewenste coalitie tegen Irak. Indien Israël op entigerlei wijze militaire steun zou gaan verlenen aan een Amerikaanse operatie tegen Irak, of eenzijdig militair gaat optreden, zullen de Arabische landen, evenals dit voor aanvang van de Golfoorlog (1990-1991) het geval was, weigeren in een coalitie te participeren of de VS militair te faciliteren.

Aan de andere kant is het niet uitgesloten dat de Arabische landen aan een militaire coalitie zullen deelnemen indien de Verenigde Staten toezeggen na de beëindiging van de campagne tegen Irak vaart te zetten achter een regeling van de Palestijnse kwestie. Dit gebeurde ook na de Golfoorlog toen, in oktober 1991, de Vredesconferentie van Madrid met deelname van alle betrokken partijen plaatsvond. Deze mondde uit in de vestiging van de Palestijnse Autoriteit (PA) op de Westelijke Jordaanoever en andere principe-akkoorden.

Wat dit betreft is vermeldenswaard dat VN, VS, EU en Rusland (het "Midden-Oosten kwartet") op 17 september een plan voor de regeling van het Israëliisch-Palestijnse conflict hebben gepresenteerd. Dit broogt meer democratische hervormingen in de PA, de (geplande) terugtrekking door Israël van de West Bank en de vaststelling van voorlopige grenzen voor de op te richten staat Palestina in 2003. Dit proces moet in 2005 zijn beslag krijgen in een vredesverdrag tussen de twee onafhankelijke staten Israël en Palestina.

Hoewel Syrië inzake de kwestie-Irak in zeker opzicht de spreekbuis van de Arabische landen in de VN-Veiligheidsraad is, heeft dit land ook eigen belangen. Syrië is een van de grootste handelspartners van Irak en het wordt door Bagdad gesteund in het conflict met Israël over de teruggave van de bezette Golan Hoogte.

De belangrijke Golfstaat *Saudi-Arabië* schaart zich, wat Israël betreft, achter Syrië en is ook niet zondermeer een voorstander van eenzijdig Amerikaans ingrijpen in Irak, maar het sluit steun aan de Verenigde Staten niet uit. Door Riyad is bekend gemaakt dat in bepaalde omstandigheden militaire bases ter beschikking van de VS kunnen worden gesteld.

Dit kan duiden op de situatie dat Irak, ondanks de uitgesproken aanvaarding van hernieuwde wapeninspecties door de VN, deze in de praktijk zou tracteren. Maar dan nog stelt Saudi-Arabië het gebruik door de VS van bases in het land afhankelijk van een VN-resolutie die een interventie in Irak mandateert.

De Irak-akkoord gaat met hernieuwde wapeninspecties door de VN-UNMOVIC heeft, volgens Bagdad, alles te maken met het feit dat er niets te ontdekken is. Dat wil zeggen dat er geen massavernietigingswapens bestaan en dat de VN-akkoord dit door UNMOVIC te laten bevestigen.

De Irak vindt dat de VN-Veiligheidsraad op grond van de te verwachten UNMOVIC bevindingen de sancties ingesteld volgens VN-resolutie 687 (en daarop volgende resoluties) dient op te heffen. Met andere woorden,

Irak vindt dat het onterecht is de greep van sancties wordt gehouden omdat het allang niet meer over massavernietigingswapens beschikt.

Het is echter waarschijnlijker dat Irak nu VN-inspecteurs wil toelaten om te voorkomen dat de VN-Veilighedsraad een nieuwe Amerikaanse resolutie aannemt, mogelijk met een vergaand mandaat inzake militaire interventie. Hierbij komt dat Irak (kennelijk) bevreesd is voor een nieuw en centraal element in de discussie over hernieuwde VN-inspectie, namelijk de Amerikaanse eis om de opdracht van de wapeninspecteurs te wijzigen. Het zou niet langer moeten gaan om verificatie van eventuele resterende faciliteiten voor massavernietigingswapens, maar om *ontwapening*, (in welke mate is voorsnog niet duidelijk).

Het komt er op neer dat de VS wat betreft de zo te noemen VN-optie geen voorstander is van de terugkeer van VN-inspecteurs met de taken van UNMOVIC. Indien de nieuwe, uitgebreide, resolutie die Washington voorstaat in de VN-Veilighedsraad op een veto stuit, lijkt een Amerikaanse *Alleingang*, namelijk de militaire optie zoals die door president Bush is aangekondigd, weer dichterbij te komen.

Deze mogelijke verdere ontwikkeling in de Irak-crisis zou conform de nieuwe Amerikaanse nationale veiligheidsdoctrine *National Security Strategy* (naar aanleiding van 11 september 2001) zijn, die op 20 september jl is gepresenteerd. In deze doctrine staan begrippen zoals *'pre-emptive war'* en *'defensive intervention'* centraal in plaats van tot dusver gangbare noties *'deterrence'* en *'containment'*. De rationale hiervoor is de onvoorspelbaarheid van door de zogenaamde *'states of concern'*, (de 'as van het kwaad', waarvan de kern wordt gevormd door Irak, Iran en Noord-Korea), en het negeren van VN-resoluties en internationale conventies.

Hoe dan ook, SGVN Kofi Annan stelt zich vooralnog op het standpunt dat alle middelen tot het uiterste moeten worden aangewend om een oorlog te voorkomen. Vanuit dit oogpunt is hij voorstander van hernieuwde inspecties, wellicht volgens een ander mandaat.

Militaire situatie

Coalitie vliegactiviteiten No-Fly Zones

Sinds het instellen, na de Golfoorlog, van No-Fly Zones (NFZ) boven Irak worden er door Amerikaanse en Britse gevechtsvliegtuigen patrouilles in de NFZ uitgevoerd. Deze patrouilles worden over het algemeen door twee *pairs* (4 vliegtuigen) uitgevoerd.

In de periode januari 1999 tot en met 15 september 2002 zijn door Amerikaanse en Britse gevechtsvliegtuigen regelmatig aanvallen uitgevoerd op Nederlandse luchtwakeposten, zowel in de noordelijke (*Operation Northern Watch - ONW*) als in de zuidelijke (*Operation Southern Watch - OSW*) NFZ. De aanvallen zijn voor het merendeel uitgevoerd op *command, control and communications (C³)* faciliteiten, radar, luchtdoelartillerie en/of *Surface-to-Air Missiles (SAM)* sites.

Activiteiten Iraakse strijdkrachten

De toenemende dreiging van een mogelijke militaire interventie in Irak heeft tot dusver niet geleid tot significante wijzigingen in de activiteiten en disposities van de Iraakse strijdkrachten. In het algemeen wijkt de huidige militaire situatie niet af van de situatie voorafgaande aan operatie "Desert Fox" (1998).

Sinds het einde van de Golfoorlog in 1992 zijn de Iraakse strijdkrachten permanent ontplooid ter voorbereiding op een eventuele interventie, ter handhaving van de binnenlandse veiligheid (in het noord Irak tegen de Koerden en in het zuiden tegen de Sjiïten), alsook ter voorkoming van het omverwerpen van het regime.

De belangrijkste bolwerken van het regime, waaronder de hoofdstad Bagdad en Saddam's geboorteplaats Tikrit, worden beveiligd door de Speciale Republikeinse Garde, onder bevel van Saddam's jongste zoon Qusay, en speciale veiligheidsorganisaties zoals elite-eenheden van de Ba'ath en de Fedayeen Saddam onder bevel van Saddam's oudste zoon Uday.

Beoordeling

De recente activiteiten van de Iraakse strijdkrachten vormen voorshands geen indicatie dat Irak op korte termijn een militaire aanval verwacht. Tijdens operatie "Desert Fox" werden de strijdkrachten pas een aantal dagen voor de daadwerkelijke aanval volledig (naar oorlogposities) ontplooid. Saddam beoogde daarmee afbreuk te doen aan de toenemende internationale steun voor een militair ingrijpen en de mogelijkheid voor een diplomatieke oplossing zolang mogelijk open te houden. Naar verwachting zal Saddam de opdracht tot volledige ontplooiing van de strijdkrachten ook nu zo lang mogelijk uitstellen.

Publicatie	Voerrijsaanduiding R	Datum 25-09-2002	Correspondentienummer DIS/2002016763																																
Ministerie van Defensie Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst Afdeling Analyse & Rapportage Bezoekadres v.d. Burchlaan 37		☐ Blauwe brief ☐ Brief ☐ Note ☐ Telegram ☐ Telex ☐ Klod + net ☒ MIVD weekintsum 25-9-2002																																	
Doorkiesnummer	Aan: De Minister van Defensie De Staatssecretaris van Defensie } 1570/02 of v. de Secretaris Generaal zie verder verzendlijst.																																		
Onderwerp: MIVD Weekintsum 39/2002																																			
Mede te zenden bijlagen	Aantal 1	<p>dit weekint. 11 & 12 26/9 16.004 1568/02 25/9 16.004 1569/02 DV/16</p>																																	
Aanwijzingen voor het BDI e.g. de secretaris	<i>exhib. 254</i>																																		
Steller																																			
Te zenden alschriften	Toestel	Datum 25-09-2002	Paraaf																																
Afgedane exhibita	Vervolg- en medeparafen vooraf <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ontafonderdeel</th> <th>Ontv.</th> <th>Verz.</th> <th>Paraaf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>AAR/HSB-Prod</td> <td>25/9/02</td> <td>25/9/02</td> <td></td> </tr> <tr> <td>H-AAR</td> <td></td> <td>25/9</td> <td></td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>unt</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>D</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BDI tvz</td> <td></td> <td>30/9</td> <td>Gedaan!</td> </tr> <tr> <td>Stafel</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindparaaf</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Ontafonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf	AAR/HSB-Prod	25/9/02	25/9/02		H-AAR		25/9		P	unt			D				BDI tvz		30/9	Gedaan!	Stafel				Eindparaaf			
Ontafonderdeel	Ontv.	Verz.	Paraaf																																
AAR/HSB-Prod	25/9/02	25/9/02																																	
H-AAR		25/9																																	
P	unt																																		
D																																			
BDI tvz		30/9	Gedaan!																																
Stafel																																			
Eindparaaf																																			
Overlegde retro-acta	Amastatoparaaf 																																		
Archiefcode 10.4.5	Ter kennisgeving achtend 																																		

Ministerie van Defensie
ARCHIEF
- 7 okt. 2002